

*Традиції святкування
Великодня в Україні*

Походження свята

У святкуванні Великодня вбачають язичницьке коріння. Зокрема в Україні у давнину землероби вірили, що померлі родичі продовжують жити під землею і можуть впливати на її родючість. Саме з цими віруваннями і були тісно пов'язані поминальні обряди навесні.

Чому Великдень?

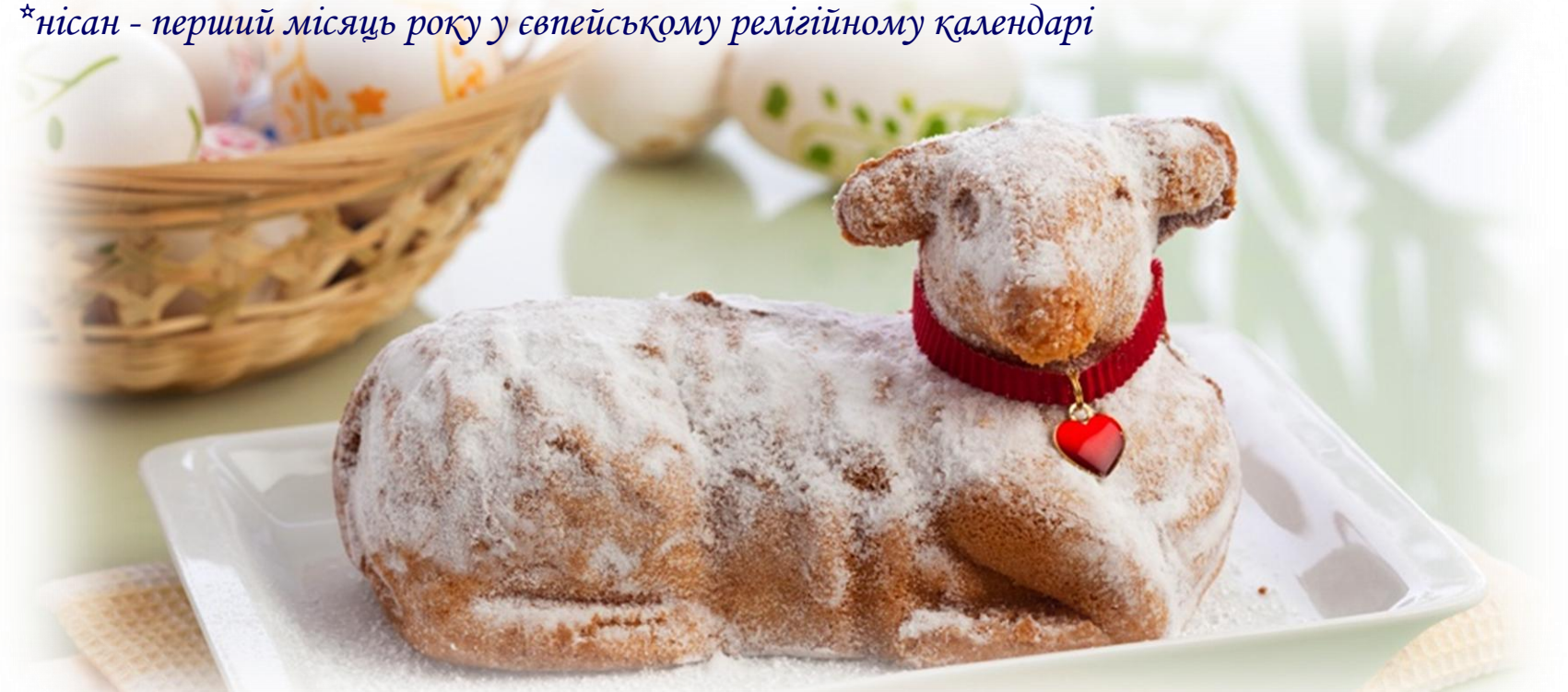
Великдень вважається найбільшим днем у році, бо тоді, за віруваннями слов'ян, воскресав бог життя — Сонце, а весь світ возносить хвалу воскресінню, народженню любові, доброти, надії та радості життя. Наші предки вважали, що у цей день Господь відчиняє небо і через небесні ворота приносить у людські душі очисний вогонь.

Чому говоримо “Пасха”?

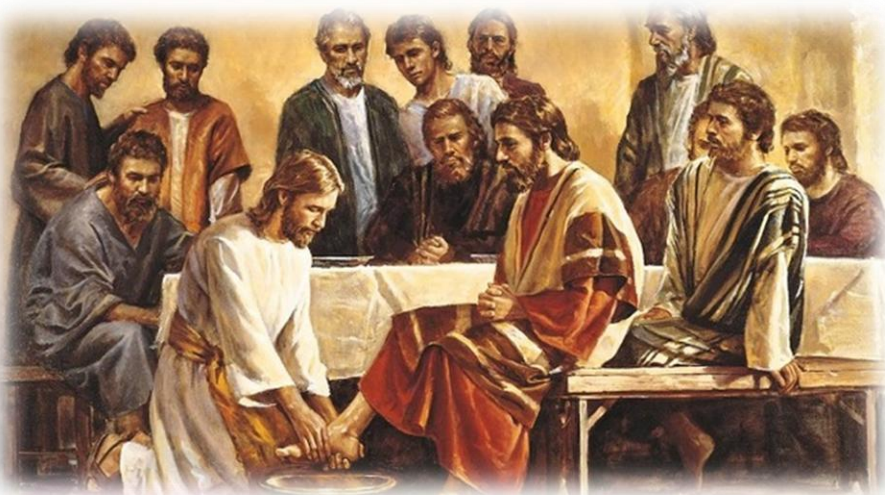
Слово «Пасха» походить від назви старозаповітного свята Песах, що святкували юдеї в пам'ять про звільнення від єгипетського полону. Відзначається 15 нісана. Це свято спочатку мало сільськогосподарське походження.*

Пасхальне ягня в юдеїв стало прообразом Христа, тому Христос іменується ще Агнцем Божим.

**нісан - перший місяць року у єврейському релігійному календарі*

Чистий четвер

У Великий четвер перед причастям Христос омив своїм учням ноги, на ознаку смирення священника та служіння будь-якій людині будь-якого рівня. Саме від цього походить народна назва цього дня - Чистий четвер - і традиція митися.

У Чистий четвер займалися генеральним прибиранням, наводили лад у хліві та саду, прикрашали оселю до Великодня.

Господині, коли закінчували писати писанки, розпочинали пекти баби – так здавна називали паски. Баба мала також назви коровай і қалач (қулич).

Зазвичай випікали паски трьох видів:

жовта паска – сонцю, саме її святили у церкві та споживали у Неділю

біла паска – душам померлих родичів, з нею ходили на кладовище на Проводи

чорна паска – господарям та родині, власне чорна паска це і є той самий житній хліб, який українці їли щодня

Що кляли у великодній кошик наші предки

Пасхальний кошик – це відображення язичницьких вірувань із задобрюванням божеств задля вражаю, достатку. Обрядові страви набули християнської символіки і вже у 15-16 столітті наїдки в українських церквах освячували.

Двісті років тому було популярним святити не одну паску, а три чи навіть чотири, і всі різних видів! З м'ясних виробів до кошика кляли не лише ковбасу, а й цілих поросят та ягнят.

З овочів люди святили цибулю та хрінницю, а з молочних продуктів баранчиків з масла, коров'ячий сир і сметану. Не забували й про головний атрибут свята – яйце.

Кожен продукт має символічне значення

Паска. Вона є символом Воскресіння, хлібом вічного життя.

Яйця, писанки, крашанки - обов'язковий атрибут та символ Паски, символ нового життя та відродження.

Шинка або ковбаса - символ душевної радості, що приходить від сповнення людиною Божої волі.

Масло та сир - символізують жертвенність Ісуса.

Хрін - це коріння віри у Воскресіння Ісуса Христа.

Сіль - символ достатку.

Писанка

Неможливо уявити український Великдень без писанок, неповторні орнаменти та розмаїття кольорів яких зачаровують око.

Практично в усіх народів світу яйце шанувалося здавна і стало символом життя та народження, оскільки в ньому закладено життя як таке.

Великдень писанка – це цілий амулет, сімейний талісман, який споконвіку захищав його власника від злих сил і хвороб. Таке значення писанкам давалося здавна.

Колір та орнаменти мають глибокий символізм

Зелений – відродження життя, пробудження природи, надію на гарний врожай, ріст, розвиток і гармонію.

Червоний символізує радість, любов, є символом воскресіння, жертвовності, небесного вогню.

Коричневий – символізує землю, її життєдайну силу.

Традиційно у писанкарстві використовують **сім основних кольорів**: білий, зелений, червоний, коричневий, жовтий, блакитний, чорний), але можливі й інші кольори в залежності від регіону.

Білий – символ віри, раю, чистоти, що означає безгрішне життя.

Жовтий – символ сонця, життя і тепла, колір багатства

Блакитний – символізує небо, воду, повітря та здоров'я.

Чорний символізує потойбіччя, усе невідоме і таємне, нескінченність життя людини, продовження буття після смерті.

Окрім кольорів, важливе значення мають намальовані **візерунки та орнаменти**.

Сонце, ружа – символізує життя, тепло, світло над темрявою, здоров'я та довголіття.

Зірка – це символ сонця, вранішньої зорі та символ кохання.

Хрест означає сонячний символ Всесвіту, чотирьох пір року та сторін світу.

Дерево – символ життя, а квіти, гілочки смереки – символи любові.

Символи-обереги

берегиня

СХІДНЕ ВОЛЫСЬЕ

півень

ГРУБЛАНЬКА

квітка

ГРУБЛАНЬКА

смерека

ГРУБЛАНЬКА

Символи любові

Символи багатого врожаю

ріжки

ВОКУТТЯ

соняшник

ВОКУЛІЩЕНКА

грабельки

ВОРОВСЬКА

безконечник

ХЕРОВИЩЕНКА

Символи здоров'я і довголіття

сонечко

ЗАХІДНЕ ПОДІЛЛЯ

ружа

ВОЛЫНЬ

олень

ГРУБЛАНЬКА

зозуля

ЦЕНТРАЛЬНА ГАЛИЧИНА

Види писанок

Існує чотири види розписаних яєць

- ❖ *кrapанка*
- ❖ *дpяпанка*
- ❖ *кpашанка*
- ❖ *писанка.*

Кожен із цих видів має свою систему розпису

Поруч із писанками неодмінним атрибутом Великодніх свят у наших предків були **гаївки** — народні пісні із закликанням весни. Їх виконували діти й незаміжні дівчата. За словами етнографів, ця традиція також прийшла до нас з часів язичництва.

У великодньому циклі свят є ще великодні ігри, яких налічують величезну кількість. Під час цих ігор молодь будувала різноманітні вежі, каталася на гойдалках, водила хороводи та катала яйця.

Деякі ігри були суто розважальними, інші — демонстрували чоловічу силу та витримку, а більшість ігор мала характер залицяння.

У Західній Україні існує звичай обливання водою у перший понеділок після Великодня. Найчастіше в обливаннях брала участь молодь — хлопці та дівчата. З одного боку, обливання символізували весняне очищення, з іншого — люди вірили, що вода додасть їм сил та здоров'я.

*На Великдень потрібно вітатися фразою
"Христос Воскрес"
та відповідати іншим
"Воістину Воскрес".*

*За переказами вперше це великоднє
вітання використав ангел, що спустився на
землю з небес до жінок-мироносець, які
прийшли до Гробу Господнього в неділю
і не знайшли там його тіла.
Коли жінки розповідали про це апостолам,
то, щоб підтвердити свої слова, промовили
"Воістину Воскрес". Так і з'явилася
традиція, яка жива до наших часів.*

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Цей день,
що його створив
Господь,
радімо і веселімося
в нім
(Псалом 117, 24)

*Святкують Великдень три дні, протягом яких
віруючі христосуються, співають гайвки,
обливаються та навідують родичів.
Тож гарних вам свят і смачної паски!*